

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Psykiatri och Samverkan
Gabriella Norén

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2026-10-06

HSN 2026-0490

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Användning av statsbidrag för specialiserad psykiatrisk vård för vuxna 2026

Ärendebeskrivning

Förslag till överenskommelse med Socialstyrelsen om användning av statsbidrag för specialiserad psykiatri för vuxna 2026.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande

Bilaga 1. Förslag till överenskommelse om statsbidraget för vuxenpsykiatri 2026, version godkänt av Socialstyrelsen 2026-09-07

Bilaga 2. Regeringsbeslut 2026-01-22: Uppdrag till Socialstyrelsen att genomföra nationella utvecklingsinsatser för att stärka den specialiserade psykiatriska vården för vuxna med särskilt fokus på ökad vårdkapacitet

Bilaga 3. Socialstyrelsens anvisningar 2026-05-04 för statsbidrag för att stärka den specialiserade psykiatriska vården

Bilaga 4. Bild över Socialstyrelsens process för statsbidrag 2026 för att stärka den specialiserade psykiatriska vården (framtagen av Socialstyrelsen)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i psykiatriutskottet.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

1. Förslaget till överenskommelse om användning av statsbidrag för specialiserad psykiatri för vuxna 2026 godkänns.

2. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att ingå överenskommelsen med Socialstyrelsen i enlighet med förslaget.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Regeringen gav den 22 januari 2026 Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra nationella utvecklingsinsatser för att stärka den psykiatriska vården för vuxna med särskilt fokus på ökad vårdkapacitet. Där fastställdes att Region Stockholm skulle komma att få rekvirera medel om högst 347 393 632 kronor för 2026. Regionledningskontoret rekvirerade samtliga medel för Region Stockholms räkning i april.

Därefter utfärdade Socialstyrelsen den 4 maj bifogade anvisningar om hur statsbidraget skulle få användas, med delvis annorlunda inriktning, samt en mall som skulle vara inskickad senast den 18 maj inför dialog i juni. I enlighet med mallen har förvaltningen, i samberedning med den regionägda vården inom Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO), psykiatri och rehabilitering, utformat nio insatser utifrån Socialstyrelsens fyra angivna fokusområden samt nuläge, mål, uppföljningsmått och budget 2026 för dessa insatser. Budgetfördelningen innebär att samtliga rekvirerade medel används.

Representanter för Region Stockholm deltog därefter i dialogen med Socialstyrelsen den 3 juni 2026 och fick då i uppgift att komplettera underlaget på vissa punkter. Bifogade kompletterade underlag godkändes därefter av Socialstyrelsen den 7 september 2026 som förslag till överenskommelse.

Som framgår av Bilaga 4. Bild över Socialstyrelsens process för statsbidrag 2026 för att stärka den specialiserade psykiatriska vården, sluts överenskommelsen mellan regionen och Socialstyrelsen utifrån bifogat förslag till överenskommelse. Dialogen fortsätter under hösten och inriktningen är att arbetet ska fortgå även 2027 och 2028. Återrapportering för användningen av 2026 års medel ska ske senast den 31 mars 2027 och bland annat med utfall av de uppföljningsmått som syns i tabell 2.

Socialstyrelsens process har varit både ny och tidspressad för förvaltningen och SLSO varför någon avstämning i utskott och nämnd inte hanns med under våren. Förvaltningen föreslår nu att nämnden fastställer det förslag

till överenskommelse som förvaltningen haft dialog om och som Socialstyrelsen godkänt.

Överväganden

Förvaltningen har utgått från de anvisningar för hantering av riktade statsbidrag som nyligen har beslutats på förvaltningsnivå (HSN 2026-0599). Dessa innebär bl.a. att statsbidrag i första hand ska användas för att möjliggöra förstärkning av satsningar inom befintlig verksamhet och i andra hand för att finansiera särskilda fristående satsningar som i dagsläget saknar egen finansiering.

Riktade statsbidrag innebär en tidsmässig utmaning. Beloppen och anvisningarna för hur statsbidragen får användas kommer ofta en bit in på budgetåret och långt efter att budgetunderlagen har processats på förvaltningsnivå. Inom psykiatrin, som består av både regionägd vård och privat vård upphandlad enligt LOU, kan statsbidrag oftast inte tilldelas den upphandlade vården, eftersom det inte är möjligt att i efterhand skjuta till medel till dessa avtal. För det krävs att det handlar om specifika tilläggsuppdrag som inte redan ingår i de upphandlade avtalens uppdragsbeskrivning.

Regeringens inriktning är att statsbidraget ska fortlöpa även 2027 och 2028, vilket ger utrymme för förvaltningen att fortsätta att i huvudsak arbeta utifrån den inriktning som nämnden nu föreslås besluta om men också tid och möjlighet att göra förändringar.

Insatserna i tabell 1, som ingår i förslaget till överenskommelse, ligger alla i linje med politiskt fattade beslut, uppdrag och inriktningar. Det innebär även att medlen i huvudsak redan är fördelade till verksamheterna för detta.

Därtill har hälso- och sjukvårdsnämnden beslutat att, inom områden där Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON) har övertagit ansvaret och där vården gäller vuxna, ska 4,1 procent av statsbidragen överföras till KSON (HSN 2025-0150). Det gäller därmed specialistpsykiatrin för vuxna.

Tabell 1

Område i Socialstyrelsens anvisningar	Insats i Region Stockholm	Preliminär budget
1. Att möta det växande behovet av psykiatrisk vård inom den specialiserade psykiatriska vården för vuxna.	Fortsätta att utveckla den intensiva öppenvården inom specialistpsykiatri för vuxna, genom att erbjuda dagliga insatser i öppenvården samt insatser med kort varsel, på kvällen och i hemmet.	90 000 000
1. Att möta det växande behovet av psykiatrisk vård inom den specialiserade psykiatriska vården för vuxna.	Dimensionera och differentiera den psykiatriska slutenvården	70 000 000
1. Att möta det växande behovet av psykiatrisk vård inom den specialiserade psykiatriska vården för vuxna.	Utveckla den uppsökande läro-verksamheten	15 000 000
1. Att möta det växande behovet av psykiatrisk vård inom den specialiserade psykiatriska vården för vuxna.	Utveckla nya arbetssätt för personer med neuropsykiatrisk problematik	35 000 000
2. Att göra vården tryggare och mer flexibel utifrån patientens behov	Genomföra en pilot med Stockholms stad om samordnad verksamhet vid samsjuklighet.	35 000 000
2. Att göra vården tryggare och mer flexibel utifrån patientens behov	Samarbeta med hem för vård och boende (HVB)	20 000 000
2. Att göra vården tryggare och mer flexibel utifrån patientens behov	Utveckla uppsökande mödra- och barnhälsovård för mycket för tidigt födda barn med fosterskador p.g.a. alkohol eller droger. (Budgetuppdrag)	20 000 000
3. Att skapa mer flexibla övergångar mellan barn- och ungdomspsykiatri och vuxenpsykiatri	Utveckla övergångarna från BUP till vuxenpsykiatri för alla grupper och särskilt för barn och unga med allvarligt normbrytande beteende (ANB) och de som har dömts till fängelse	40 000 000
4. Genomföra fördjupade kartläggningar, lägesbilder och behovsanalyser utifrån ett systemperspektiv	Fortsätta att utveckla hälso- och sjukvårdsförvaltningens arbete med vårdbehovsanalyser	8 150 493
Delsumma: Till hälso- och sjukvårdsnämnden		333 150 493
Till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON)		14 243 139
Totalsumma		347 393 632

Förvaltningen har fått formulera nuläge, mål, uppföljningsmått och preliminär budget. Det är också med dessa uppföljningsmått i tabell 2 som förvaltningen förväntar sig att få återrapportera till Socialstyrelsen om utfallet 2026.

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2026-10-06

HSN 2026-0490

Tabell 2

Insats i Region Stockholm	Nuläge	Mål med Region Stockholms insats	Preliminärt uppföljningsmätt
Fortsätta att utveckla den intensiva öppenvården inom specialistpsykiatri för vuxna, genom att erbjuda dagliga insatser i öppenvården samt insatser med kort varsel, på kvällen och i hemmet.	Uppdragen om specialiserad vuxenpsykiatri med områdesansvar har till uppgift att utveckla den intensiva öppenvården	Att möta patienter tidigt i sjukdomen för att om möjligt undvika inläggning i slutenvård	Att antalet in- och utskrivna i slutenvården har minskat
Dimensionera och differentiera den psykiatriska slutenvården	Region Stockholm har en ojämn fördelning av psykiatriska slutenvårdsplatser i länet	Att åstadkomma en ändamålsenlig dimensionering och differentiering av slutenvården i Stockholms län, som bidrar till en mer jämlik vård	Beläggningsgrad i den vuxenpsykiatriska heldygnsvården och i den subspecialiserade heldygnsvården
Utveckla den uppsökande laro-verksamheten	Fler och fler får LARO-behandling men för en viss målgrupp behövs mer uppsökande verksamhet som endast finns i privat regi i dagsläget	Att minska risken för narkotikadödlighet genom att fånga upp personer för LARO-behandling som inte själva uppsöker vården	Antalet patienter som får LARO-behandling
Utveckla nya arbetssätt för personer med neuropsykiatrisk problematik	Kapaciteten räcker inte till för behovet vilket innebär långa väntetider till vård på vissa ställen i länet	Att möta behoven av insatser för personer med neuropsykiatrisk problematik	Andelen som får tidiga insatser som gör att de inte behöver en neuropsykiatrisk utredning
Genomföra en pilot med Stockholms stad om samordnad verksamhet vid samsjuklighet.	En förstudie har genomförts som resulterade i prioriterade förslag som ska nu införas i en pilot	En mer sammanhållen vård för personer med både psykiatrisk och somatisk sjukdom och skadligt beroende	Uppföljningsmätt kommer att utvecklas i den pilot som ska genomföras med Stockholms stad, vilket sedan kan användas för alla kommuner när verksamheten skalas upp.
Samarbeta med hem för vård och boende (HVB)	I dag tillgodoses inte behoven av vård och insatser i dessa boenden	Säkerställa psykiatriska insatser i HVB-hem	Andel av boende på HVB som har fått psykiatriska insatser, där insatsen riktas mot hela familjen.
Utveckla uppsökande mödra- och barnhälsovård för mycket för tidigt födda barn med fosterskador p.g.a. alkohol eller droger. (Budgetuppdrag)	Det finns verksamhet idag men den behöver förstärkas och utveckla nya arbetssätt	Öka tillgängligheten genom tillgång till tidiga insatser och nya arbetssätt för denna målgrupp	Om insatsen inneburit en mer sammanhållen vårdkedja, om den tillgodoser hela familjens behov och innebär tidiga och samordnade insatser.
Utveckla övergångarna från BUP till vuxenpsykiatri för alla grupper och särskilt för barn och unga med allvarligt normbrytande beteende (ANB) och de som har dömts till fängelse	Övergången från BUP till vuxenpsykiatri innebär en risksituation. Det gäller kärngruppen av BUPs patienter och även nya grupper där samhällsutvecklingen medför att fler riktade insatser behövs.	Samtliga patienter inom BUP ska få en sömlös övergång till vuxenpsykiatri och riskgrupper ska särskilt följas så att de inte tappar kontakten med vården.	Andel patienter med planerad övergång och andel patienter som bibehåller kontakt 6 mån efter övergång
Fortsätta att utveckla hälso- och sjukvårdsförvaltningens arbete med vårdbehovsanalyser	Region Stockholm har en ny modell för att göra behovsanalyser sedan 2025	Skapa en mer behovsstyrd och jämlik vård	Vårdbehovsanalyserna är matchade med flera olika uppföljningsmätt

Ekonomiska konsekvenser

Statsbidraget innebär ett tillskott till hälso- och sjukvårdsnämnden på 333 150 493 kronor, vilket är närmare 200 miljoner kronor mer än vad förvaltningen hade räknat med när Region Stockholms budget fastställdes. Därutöver tillförs KSON 14 243 139 kronor. Det innebär ett totalt tillskott i statsbidrag till Region Stockholm på 347 393 632 kronor.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Insatserna kan väntas ha en positiv inverkan på patientsäkerheten. Det gäller särskilt insatserna om att utveckla den intensiva öppenvården uppsökande laro-behandling (läkemedelsassisterad rehabilitering vid opioidberoende) samt utveckla övergången från BUP till vuxenpsykiatri där patienterna annars riskerar att inte få vård eller vård i tid.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård

Insatserna kan väntas få positiv inverkan på jämlik vård och inom funktionsrättsområdet. Det gäller särskilt de insatser som är inriktade på

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2026-10-06

HSN 2026-0490

mer tillgänglig eller uppsökande vård för särskilt utsatta grupper, såsom intensiv öppenvård, uppsökande laro-behandling, nya arbetssätt för vård till personer med neuropsykiatrisk problematik och uppsökande mödra- och barnhälsovård avseende för tidigt födda barn med fosterskador p.g.a. alkohol eller droger.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Christoffer Bernsköld
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Socialstyrelsen
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2026-10-06